

Aanbevelingen

De Ombudsdienst Pensioenen kan twee soorten van aanbevelingen doen.

Overeenkomstig artikel 16 van het oprichtingsbesluit kunnen wij aan de pensioendiensten elke aanbeveling richten die wij nuttig achten.

Met deze *officiële* aanbevelingen nodigen wij de pensioendienst uit om zijn beslissingen en/of werkwijze te herzien wanneer wij vastgesteld hebben dat deze niet in overeenstemming zijn met de wetten en reglementen of met de principes van behoorlijk bestuur of nog wanneer wij de billijkheid inroepen.

In dit werkingsjaar hebben wij één keer van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Het gaat in feite om nagenoeg dezelfde aanbeveling als degene die wij vorig jaar in een gelijkaardig dossier gedaan hebben.

De algemene aanbevelingen worden gedaan in het jaarverslag of in voorkomend geval in de tussentijdse verslagen op basis van artikel 17 van het oprichtingsbesluit. Zij worden bijgevolg gericht tot de wetgevende en de uitvoerende macht. Met deze aanbevelingen beogen wij in eerste instantie verbetering van de wetgeving en de reglementen en oplossingen voor vastgestelde disfuncties.

Eerst komen de aanbevelingen van dit werkingsjaar aan bod. Daarna worden de aanbevelingen uit de jaarverslagen 1999, 2000 en 2001 hernomen.

Aanbevelingen 2002

*Aanbevelingen 2001,
2000 en 1999*

Aanbevelingen 2002

Algemene aanbevelingen

Algemene aanbeveling 2002/1 Inzake gelijkstelling in de pensioenregeling voor werknemers: na overdracht van bijdragen van de werknemersregeling naar de openbare sector, de gelijkgestelde periodes in de werknemersregeling blijven berekenen op basis van de werkelijk verdiende lonen als werknemer die ingeschreven waren op de individuele rekening – zie p.49

Door de overdracht van bijdragen van de privé-sector naar de openbare sector worden jaren van effectieve tewerkstelling als werknemer gevalideerd in de openbare sector. Dit levert een onbetwistbaar voordeel op voor de betrokkene.

Anderzijds kunnen de jaren die in de werknemersregeling in aanmerking komen voor gelijkstelling niet overgedragen worden. Echter door de overdracht verdwijnt volgens de RVP de berekeningsbasis voor de gelijkstelling waardoor de gelijkstelling slechts op basis van een forfaitair bedrag kan gebeuren. Een werknemer kan zich tegen dergelijke interpretaties niet indekken tijdens zijn beroepsloopbaan.

Daarom bevelen wij aan dat in de wetten en reglementen duidelijk gesteld wordt dat in geval van overdracht van bijdragen van de privé-sector naar de openbare sector de gelijkstelling in de werknemersregeling mogelijk blijft en moet berekend worden op basis van de werkelijk verdiende lonen.

Algemene aanbeveling 2002/2 Inzake cumulatie van pensioenen met vervangingsinkomens: zoals in de regeling voor werknemers en die voor zelfstandigen, ook in de regeling voor de openbare sector het pensioen slechts schorsen gedurende de periode dat de gepensioneerde een vervangingsinkomen geniet – zie p.53

Inzake de cumulatie van pensioenen met vervangingsinkomens bestaat er een ongelijkheid in behandeling tussen gepensioneerden van de openbare sector en gepensioneerden van de privé-sector.

In de privé-sector zijn de rust- en overlevingspensioenen niet betaalbaar indien de gepensioneerde een vervangingsinkomen geniet.¹ Op basis van deze regeling wordt het pensioen slechts geschorst tijdens de maanden waarvoor effectief een uitkering betaald wordt.

¹ Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 25 Koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 30bis

In de openbare sector moet het rust- of overlevingspensioen voor het gehele jaar geschorst worden wanneer de gepensioneerde een uitkering wegens loopbaanonderbreking of vermindering van de arbeidsprestaties ontvangen heeft. Het overlevingspensioen moet voor het gehele jaar geschorst worden wanneer de gepensioneerde effectief een vervangingsinkomen ontvangt, al was het maar in de loop van één maand.²

Het College heeft geen aanwijsbare objectieve redenen gevonden die deze ongelijke behandeling rechtvaardigt. Daarom beveelt het College aan om ook in de openbare sector het pensioen slechts te schorsen gedurende de periode dat de gepensioneerde een vervangingsinkomen geniet.

Algemene aanbeveling 2002/3 Inzake het principe van de eenheid van loopbaan: dit principe opheffen bij samenloop van een pensioen als werknemer en/of zelfstandige met een pensioen van de DOSZ dat gevestigd is met vrijwillige bijdragen – zie p. 61

Alhoewel de DOSZ een Belgische instelling voor sociale zekerheid is, gebeurt de aansluiting en de pensioenopbouw al geruime tijd op volledig vrijwillige basis, zoals in het geval van de verzoeker.

De toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan bij samenloop van een werknemerspensioen en/of een pensioen als zelfstandige met een pensioen ten laste van de DOSZ gevestigd met vrijwillige bijdragen lijkt niet verantwoord en discriminerend in vergelijking met werknemers in het buitenland die geen buitenlands pensioen opbouwen en zich niet verzekeren of een vrijwillige verzekering in de privé-sector afsluiten.

Het College beveelt dan ook aan om het principe van de eenheid van loopbaan op te heffen indien een pensioen als werknemer en/of als zelfstandige samengaat met een pensioen van de DOSZ dat gevestigd werd met vrijwillige bijdragebetalingen.

Algemene aanbeveling 2002/4 Inzake de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO): de wet zo aanpassen dat voor de personen opgenomen in hetzelfde rusthuis, rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis de bestaansmiddelen en de pensioenen niet gedeeld worden door het aantal personen dat dezelfde hoofdverblijfplaats deelt – zie p. 71

Hoofdstuk IV van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een Inkomensgarantie voor ouderen getiteld Berekeningswijze, omvat twee afdelingen. De eerste behandelt het bedrag van de inkomensgarantie (artikel 6), de tweede de invloed van de bestaansmiddelen en van de pensioenen (artikel 7 tot en met 14).

²Wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen, artikel 13

Artikel 6, § 1 stelt het “basisbedrag” van de IGO vast dat toekenbaar is aan de persoon die dezelfde hoofdverblijfplaats deelt met één of meerdere andere personen.

Artikel 6, § 2 stelt het “verhoogde” bedrag van de IGO vast (basisbedrag x 1,50) toekenbaar aan de persoon die dezelfde hoofdverblijfplaats niet deelt met één of meerdere andere personen.

Het tweede lid van deze paragraaf somt de personen op die niet geacht worden dezelfde hoofdverblijfplaats te delen met de aanvrager, ondanks het feit dat zij in de bevolkingsregisters zijn ingeschreven op het adres van de aanvrager.

Het betreft de minderjarige kinderen, de meerderjarige kinderen waarvoor kinderbijslag wordt genoten en de personen die in hetzelfde rusthuis of hetzelfde rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis als de aanvrager zijn opgenomen.

Door het feit dat dit wettelijk vermoeden is ingeschreven in het tweede lid van § 6 dat zelf deel uitmaakt van de afdeling Bedrag van de inkomensgarantie, kan het slechts gelden om uit te maken of het basisbedrag dan wel het verhoogde bedrag als IGO moet toegekend worden.

In afdeling 2 Invloed van de bestaansmiddelen en van de pensioenen zijn de basisregels voor het in aanmerking nemen van de bestaansmiddelen (§ 1) en voor de berekening (§ 2) opgenomen in artikel 7.

Alle bestaansmiddelen en pensioenen, ongeacht hun aard of oorsprong waarover de betrokkene en/of de personen met wie hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt, worden in aanmerking genomen voor de berekening van de IGO, behalve de uitzonderingen voorzien door de Koning (bijvoorbeeld, de kinderbijslag).

Echter, wanneer de betrokkene recht heeft op het “verhoogde bedrag” worden enkel de bestaansmiddelen en de pensioenen waarover hij zelf beschikt in aanmerking genomen.

Het aldus bekomen totaal van de bestaansmiddelen en de pensioenen wordt gedeeld door het aantal personen die dezelfde verblijfplaats delen, met inbegrip van de betrokkene, en na aftrek van de voorziene vrijstellingen.

Het resultaat van deze berekening wordt verminderd met de algemene vrijstelling en afgetrokken van het “basisbedrag” of het “verhoogde bedrag”, naargelang het geval.

In het geval van personen opgenomen in een rusthuis, een rust- en verzorgingstehuis of een psychiatrisch verzorgingstehuis, levert de strikte toepassing van de wet in 99 gevallen op 100 een toekenning van de IGO op, zelfs indien de betrokkene over aanzienlijke bestaansmiddelen beschikt.

Immers, enerzijds mag men enkel de bestaansmiddelen en de pensioenen waarover de betrokkene persoonlijk beschikt in aanmerking nemen (artikel 7, § 1, tweede lid).

Anderzijds is men ertoe gehouden deze bedragen te delen door het aantal personen opgenomen in hetzelfde rusthuis, rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis (artikel 7, § 2, eerste lid).

Het College is de mening toegedaan dat het hier een door de wetgever niet gewild effect betreft. Dit resulteert in een ongelijke behandeling, die niet in verhouding staat tot het nagestreefde doel, van personen die in een dergelijk tehuis zijn opgenomen en de anderen en dit in het nadeel van de laatste groep.

Het College beveelt dan ook aan om de tekst van artikel 7, § 2 van de wet van 22 maart 2001 zo te wijzigen dat voor de personen opgenomen in hetzelfde rusthuis, rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis de bestaansmiddelen en de pensioenen niet gedeeld worden door het aantal personen dat dezelfde verblijfplaats deelt.

Algemene aanbeveling 2002/5 Inzake de toegelaten beroepsactiviteit voor gepensioneerden: de sanctie wegens het niet afleggen van een voorafgaande verklaring afschaffen of beperken tot één twaalfde van het jaarinkomen uit beroepsactiviteit – zie p.111

In de drie grote stelsels (openbare sector, werknemers, zelfstandigen) geldt in grote lijnen dezelfde reglementering inzake de beroepsactiviteit van gepensioneerden.³

De gepensioneerde mag een beroepsbezigheid uitoefenen mits voldaan is aan de twee volgende voorwaarden:

- ◆ de uitoefening van de beroepsbezigheid moet voorafgaandelijk aangegeven worden;
- ◆ het beroepsinkomen mag zekere grenzen niet overschrijven.

De aangifte van de beroepsactiviteit wordt eveneens als voorafgaandelijk beschouwd worden wanneer zij ingediend wordt binnen de 30 dagen volgend op de datum van de kennisgeving van de pensioenbeslissing of binnen de 30 dagen volgend op de aanvang van de activiteit.

Zij vormt de verbintenis dat de inkomsten uit de beroepsbezigheid beperkt zullen blijven tot de vastgelegde grenzen.

Indien de vereiste aangifte niet tijdig ingediend wordt, voorziet de reglementering sancties, ook al worden de vooropgestelde inkomensgrenzen gerespecteerd.

³ Voor de openbare sector: wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen
Voor de werknemers: koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 64 en 64bis
Voor de zelfstandigen: koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 107 en 107bis

De bevoegde pensioendienst moet ambtshalve de betaling van het lopende pensioen schorsen gedurende 1 maand. In geval van herhaling moet het pensioen geschorst worden gedurende 3 maanden.

Voor zover wij hebben kunnen nagaan is de voorafgaandelijke aangifte en de bijbehorende sanctie in geval van het niet naleven van deze verplichting enkel ingevoerd om de controle op de beroepsactiviteiten te vergemakkelijken en efficiënter te doen verlopen.

Indien een dergelijke sanctie al nodig is, lijkt ze niet in verhouding tot de overtreding te staan wanneer de gepensioneerde de grenzen voor de toegelaten beroepsactiviteit effectief respecteert. In veel gevallen is het pensioenverlies groter dan de inkomsten uit beroepsactiviteit, in een aantal gevallen zelfs twee of drie maal zo groot. Het College is de mening toegedaan dat het billijker zou zijn om de sanctie minstens te beperken tot één twaalfde van het jaarinkomen uit beroepsactiviteit.

Het College beveelt aan om na te gaan – ook in het licht van andere mogelijke en efficiëntere controles – of het behoud van de sanctie wegens het niet afleggen van een voorafgaande verklaring nog altijd verantwoord is voor de gepensioneerden die de grenzen van de toegelaten arbeid respecteren.

Het beveelt ook aan om bij behoud van een sanctie deze om redenen van billijkheid te beperken tot één twaalfde van het jaarinkomen uit beroepsactiviteit.

Algemene aanbeveling 2002/6 Inzake het supplement minimum in de openbare sector: onderzoeken of de huidige cumulatierегeling voor een winstgevende activiteit als zelfstandige kan/moet behouden blijven. De huidige regeling maakt de uitoefening van een beperkte activiteit als zelfstandige quasi onmogelijk omdat er rekening gehouden wordt met het bruto-inkomen als zelfstandige – zie p. 123

De cumulatie van het supplement minimum met een activiteit is aan strenge regels onderworpen.

Artikel 123 van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen bepaalt:

“De uitbetaling van het ... supplement wordt stopgezet tijdens de kalenderjaren gedurende welke de gepensioneerde om het even welke winstgevende activiteit uitoefent die hem een jaarlijks bruto-inkomen oplevert dat gelijk is aan of hoger is dan 24.510 frank”.⁴

Uit de tekst blijkt duidelijk dat het niet noodzakelijk moet gaan om een beroepsactiviteit maar dat iedere winstgevende activiteit gevisieerd wordt.

⁴Aan de huidige index gaat het om een grensbedrag van 795,98 euro

De normale interpretatie van “winstgevende activiteit” is een activiteit die belastbare inkomsten kan opleveren.

Merkwaardig is dat met betrekking tot het supplement minimum, en dit in tegenstelling tot de regels in verband met de beroepsactiviteit voor gepensioneerden, de wet ook voor een activiteit als zelfstandige rekening houdt met het bruto-inkomen.

Bij het vaststellen van de regels voor de toegelaten activiteit voor gepensioneerden houdt de reglementering rekening met de economische realiteit. Voor een beroepsactiviteit als zelfstandige wordt rekening gehouden met het netto-inkomen dat weerhouden werd door het Bestuur der Directe Belastingen voor de vaststelling van de aanslag betreffende het betrokken jaar. Aan de andere kant is het grensbedrag slechts 80 % van het grensbedrag voor een beroepsactiviteit als werknemer en voor iedere andere activiteit, mandaat, ambt of post.

Bij deze activiteit wordt rekening gehouden met het bruto-inkomen.

De huidige regeling inzake het supplement minimum houdt geen rekening met die economische realiteit, maakt daardoor een beperkte activiteit als zelfstandige quasi onmogelijk en lijkt bijgevolg een discriminatie in te houden.

Daarom beveelt het College aan om na te gaan of inzake cumulatie van winstgevende activiteiten met een supplement minimum de huidige regeling wel kan behouden blijven. Het lijkt billijker om voor een beroepsactiviteit als zelfstandige enkel rekening te houden met het netto-inkomen weerhouden door het Bestuur der Directe Belastingen en dit netto-inkomen te vergelijken met een verlaagde grens.

Officiële aanbevelingen

Officiële aanbeveling 2002/1 – Rijksdienst voor Pensioenen – zie p. 92

Wanneer de Rijksdienst vaststelt dat er bij de betaling van een pensioen een onregelmatigheid of een materiële vergissing gebeurd is in het nadeel van de gepensioneerde herstelt hij deze met toepassing van de vijfjaarlijkse verjaring. Om deze werkwijze te verantwoorden roept de Rijksdienst de artikelen 2277 en 2227 van het Burgerlijk Wetboek in.

Artikel 2277 B.W. bepaalt:

“ Termijnen van altijddurende renten en van lijfrenten;
Die van uitkeringen tot levensonderhoud;
Huren van huizen en pachten van landeigendommen;

Interesten van geleende sommen, en, in het algemeen, al hetgeen betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen;
Verjaren door verloop van vijf jaren.”

Artikel 2227 B.W. luidt als volgt:

“De Staat, de openbare instellingen en de gemeenten zijn aan dezelfde verjaringen onderworpen als bijzondere personen en kunnen zich eveneens daarop beroepen.”

De keuzevrijheid - om zich al dan niet te beroepen op deze verjaringen - die vervat zit in artikel 2227 wordt echter opgeheven door artikel 21bis, § 1, eerste lid van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, zoals gewijzigd bij het koninklijk besluit van 4 december 1990 en genomen in uitvoering van artikel 31 van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Dit artikel bepaalt immers in het eerste lid van § 1:

“Wanneer vastgesteld wordt dat aan de administratieve beslissing of de uitvoering ervan een onregelmatigheid of een materiële vergissing kleeft, treft de Rijksdienst voor Pensioenen een nieuwe beslissing en herstelt hij de onregelmatigheid of de vergissing. De nieuwe beslissing heeft uitwerking op de ingangsdatum van de eerste beslissing.”

De Rijksdienst past deze combinatie van bepalingen altijd correct toe wanneer het gaat om een onregelmatigheid of materiële vergissing die aan de administratieve beslissing kleeft. Hij neemt een nieuwe beslissing die uitwerking heeft op de ingangsdatum van de eerste beslissing en betaalt alle achterstallige pensioenbedragen die uit deze nieuwe beslissing voortvloeien uit zonder enige beperking in de tijd.

De uitbetaling van een toegekend pensioen is ongetwijfeld de uitvoering van een administratieve beslissing. Bij een onregelmatigheid of een materiële vergissing in de uitbetaling dienen, gelet op het gebrek aan een andere rechtsgrond, de wet en het reglement dan ook op dezelfde manier toegepast te worden en kan de verjaring niet ingeroepen worden.

Het College van de Ombudsmannen voor de pensioenen doet bijgevolg een dubbele aanbeveling en dit met toepassing van artikel 16, derde lid van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen.

1. Het College beveelt aan om aan Mevrouw X, naast het reeds betaalde achterstallig bedrag voor de periode van 1 april 1997 tot en met 30 april 2002, al de andere achterstallige bedragen te betalen die ontstaan zijn door het ten onrechte niet uitbetalen van de verwarmingstoelage sedert 1988.
2. Het College beveelt aan dat de Rijksdienst voor Pensioenen, telkens wanneer hij vaststelt dat er een onregelmatigheid of materiële vergissing kleeft aan de uitvoering van een beslissing, een nieuwe beslissing neemt die uitwerking heeft op de datum van de eerste beslissing en de onregelmatigheid herstelt en dit zonder enige verjaringstermijn toe te passen.

Aanbevelingen 2001, 2000 en 1999

Algemene aanbeveling 2001/1 Inzake indexering van de pensioenen in de openbare sector: onderzoeken of de ongelijke behandeling van gepensioneerden die vooraf betaald en gepensioneerd die na vervallen termijn betaald worden, kan/moet gehandhaafd blijven

Op een schriftelijke vraag gesteld in de Senaat⁵ onder verwijzing naar deze aanbeveling heeft de Minister van Sociale zaken en Pensioenen geantwoord:

“Het feit dat de programmawet van 19 juli 2001 voor het begrotingsjaar 2001 bepaalt dat voor de vooraf betaalde pensioenen de indexering slechts toegepast wordt vanaf de tweede maand volgend op deze waarvoor het indexcijfer het cijfer bereikt dat een wijziging rechtvaardigt, terwijl voor de pensioenen die op het einde van de maand betaald worden, de indexering plaatsvindt vanaf de eerste van de maand die volgt op deze waarin dat indexcijfer bereikt werd, houdt volgens mij geen discriminatie in.

Dit verschil in behandeling diende immers ingevoerd te worden omdat het, in tegenstelling tot de pensioenen die op het einde van de maand betaald worden, materieel onmogelijk is om de vooraf betaalde pensioenen te indexeren vanaf de eerste dag van de maand die volgt op de indexsprong.

Het feit dat sommige gepensioneerd een pensioen ontvangen dat uitbetaald wordt op het einde van de maand, terwijl anderen een pensioen ontvangen dat vooraf wordt uitbetaald, houdt evenmin een discriminatie in.

Dit verschil in behandeling vloeit namelijk voort uit het feit dat deze twee categorieën van gepensioneerd zich in een objectief verschillende situatie bevinden. Overeenkomstig artikel 60, § 2, van de wet van 7 november 1987 waarbij voorlopige kredieten worden geopend voor de begrotingsjaren 1987 en 1988 en houdende financiële en diverse bepalingen, kunnen op dit ogenblik enkel de personen van wie de activiteitswedde voorafgaandelijk werd uitbetaald nog een pensioen ontvangen dat vooraf wordt uitbetaald.

Dit verschil in behandeling inzake pensioenen is derhalve slechts een gevolg van de verschillende situatie waarin deze twee categorieën zich bevinden wat betreft de betaling van hun activiteitswedde.”

⁵Vraag nr. 2090 van de heer Roelants du Vivier van 3 mei 2002 (Fr.), Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Senaat – 2 juli 2002 (nr. 2-56), gewone zitting 2001-2002, p. 3069 - 3070

Algemene aanbeveling 2001/2 Inzake het gewaarborgd minimumpensioen in de openbare sector: onderzoeken of de wetgeving zodanig kan genuanceerd worden dat in geval van feitelijke scheiding beter rekening gehouden wordt met de werkelijke gezinstoestand van de gepensioneerde

Op een schriftelijke vraag gesteld in de Senaat⁶ onder verwijzing naar deze aanbeveling heeft de Minister van Sociale zaken en Pensioenen geantwoord:

“De wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, die de reglementering bevat betreffende de gewaarborgde minimumpensioenbedragen in de openbare sector, kent slechts twee categorieën van gepensioneerden: de gehuwde gepensioneerde en de alleenstaande gepensioneerde.

Artikel 119, § 2, van deze wet definieert de “alleenstaande gepensioneerde” als een mannelijke of vrouwelijke gepensioneerde die ongehuwd is, weduwnaar is, gescheiden is of van tafel en bed gescheiden is. Aangezien de feitelijk gescheiden echtgenoot nog steeds gehuwd is, moet hij ten aanzien van deze wetgeving behandeld worden als een “gehuwde” gepensioneerde.

Aangezien het supplement gewaarborgd minimum gratis toegekend wordt ten laste van de gemeenschap, was de wetgever van oordeel dat het noodzakelijk was om rekening te houden met de andere inkomsten van de titularis van het gewaarborgd minimum en, in zekere mate, met de inkomsten van de echtgenoot.

Het probleem van de feitelijk gescheidenen is geen nieuw probleem en vloeit hoofdzakelijk voort uit de moeilijkheid om de inkomsten van de echtgenoot te kennen in een dergelijke situatie.

Bij gebrek aan inlichtingen over de inkomsten van de echtgenoot, veronderstelde de administratie tot op heden dat de omvang van deze inkomsten de schorsing van het gewaarborgd minimum tot gevolg kon hebben.

Dit probleem zal weldra gedeeltelijk geregeld worden door het wetsontwerp houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector.

Wanneer de twee echtgenoten recht hebben op het gewaarborgd minimumpensioenbedrag, wordt dit voordeel, tot op heden, slechts toegekend aan diegene van de twee echtgenoten die aanspraak kan maken op het hoogste gewaarborgd minimumbedrag.

Voormeld wetsontwerp voorziet erin om in de toekomst het “basisminimum” (40 % van de gewaarborgde bezoldiging) toe te kennen aan elk van de twee echtgenoten. Dit zal toelaten om het pensioen van de feitelijk gescheiden

⁵ Vraag nr. 2090 van de heer Roelants du Vivier van 3 mei 2002 (Fr.), Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Senaat – 2 juli 2002 (nr. 2-56), gewone zitting 2001-2002, p. 3069 - 3070

echtgenoot, voor wie de inkomsten van de echtgenoot niet gekend zijn, tot het basisminimum op te trekken.”

Het wetsontwerp houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector is ondertussen gestemd en wordt eerlang gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

De materie is geregeld in Hoofdstuk IV van de wet, Wijzigende bepalingen inzake gewaarborgde minimumpensioenbedragen, artikel 34. Dit artikel luidt:

“ ...

Wanneer gehuwde gepensioneerden beiden kunnen aanspraak maken op één van de in de artikelen 120 of 121 bedoelde gewaarborgde minimumbedragen:

- wordt het bestaansminimumsupplement voortvloeiend uit de toepassing van artikel 127 eventueel toegekend aan ieder van de echtgenoten;
- wordt het supplement of het gedeelte daarvan dat het basisminimumsupplement overschrijdt enkel toegekend aan de echtgenoot voor wie dit hoofdstuk het voordeligste is, rekening houdend zowel met het gewaarborgde minimumbedrag waarop ieder van de echtgenoten aanspraak kan maken, als met de inkomsten of voordelen van ieder van de echtgenoten, bedoeld in artikel 125 §2, en zoals ze in aanmerking genomen worden na toepassing van artikel 126 §3.

...”

Algemene aanbeveling 2001/3 Inzake de pensioenbijslag voor zelfstandigen: een gemotiveerde beslissing met recht van beroep verplicht maken

Op een schriftelijke vraag gesteld in de Senaat⁷ onder verwijzing naar deze aanbeveling heeft de Minister van Sociale zaken en Pensioenen geantwoord:

“De gerechtigde moet inderdaad een globaal inzicht kunnen krijgen in zijn rechten. De toekenning of de weigering van de pensioenbijslag is een individuele beslissing met een administratief karakter, die aldus evenzeer het voorwerp moet uitmaken van een gemotiveerde kennisgeving met recht op beroep bij de arbeidsrechtbanken. In samenwerking met het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen zullen de wettelijke bepalingen dan ook in die zin aangepast worden.”

⁷ Vraag nr. 2090 van de heer Roelants du Vivier van 3 mei 2002 (Fr.), Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Senaat – 2 juli 2002 (nr. 2-56), gewone zitting 2001-2002, p. 3069 - 3070

Algemene aanbeveling 2001/4 Inzake de ambtsbalve herziening wegens “een dwaling omtrent het recht of de feiten” of wegens “een onregelmatigheid of materiële vergissing”: de teksten in de pensioenregeling voor werknemers, de pensioenregeling voor zelfstandigen, het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de Inkomensgarantie voor ouderen met mekaar in overeenstemming brengen

Algemene aanbeveling 2001/5 Inzake het herstellen van een fout die door de pensioendienst begaan is in het nadeel van de gerechtigde: in alle regelingen dezelfde terugwerkende kracht van het herstel invoeren

Met de bepalingen onder hoofdstuk 13 van de programmawet van 24 december 2002 (B. S. 31.12.2002) is aan deze aanbeveling tegemoet gekomen.

Voortaan wordt het herstel van een fout op dezelfde manier geregeld in alle pensioenregelingen. De verjaringstermijn van vijf jaar, van toepassing in de pensioenstelsels van de werknemers en zelfstandigen, is gelijkgeschakeld met de termijn van tien jaar die toegepast wordt in de openbare sector.

“HOOFDSTUK 13. - Verjaringstermijn inzake de uitbetaling van de pensioenen

Art. 187. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt onder prestaties verstaan, de prestaties waarvan de Rijksdienst voor pensioenen, de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen en de verzekeringsinstellingen die contracten hebben afgesloten in het kader van het stelsel van het rust- en overlevingspensioen voor zelfstandigen de uitbetaling verzekeren, te weten:

1° de rust- en overlevingspensioenen toegekend in het pensioenstelsel voor werknemers, alsook de prestaties waarvan de toekenning verbonden is aan het genot van bedoelde pensioenen en met name de verwarmingstoelage, het vakantiegeld en de aanvullende toeslag en de herwaarderingspremie;

2° de ouderdoms- en weduwerentebijzlagen;

3° de ouderdoms- en weduwerenten gevestigd door de verplichte stortingen verricht overeenkomstig de bepalingen opgesomd in artikel 1 van de wet van 28 mei 1971 tot verwezenlijking van de eenmaking en de harmonisering van de kapitalisatiestelsels ingericht in het raam van de wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood;

4° het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de forfaitaire bijzondere verwarmingstoelage;

5° de Inkomensgarantie voor ouderen;

6° de rust- en overlevingspensioenen toegekend in het pensioenstelsel der zelfstandigen, alsook de prestaties waarvan de toekenning verbonden is aan

het genot van bedoelde pensioenen en met name de bijzondere bijslag voor zelfstandigen, de pensioenbijslag en de herwaarderingspremie;
7° de aan de uit de echt gescheiden echtgenoten toegekende pensioenen in het stelsel der zelfstandigen, alsook de prestaties waarvan de toekenning verbonden is aan het genot van bedoelde pensioenen en met name de bijzondere bijslag voor zelfstandigen en de herwaarderingspremie;
8° de onvoorwaardelijke pensioenen van zelfstandigen, alsook de renten die door de aanwending van een levensverzekeringscontract werden gevestigd;
9° de aanvullende tegemoetkomingen, de tegemoetkoming ter aanvulling van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de tegemoetkomingen voor hulp van derden.

Art. 188. De uitbetaling van de in dit hoofdstuk bedoelde prestaties verjaart na verloop van tien jaar te rekenen vanaf de dag van hun opeisbaarheid.

Buiten de oorzaken bedoeld bij artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek, wordt de verjaring gestuit door een aanvraag per aangetekend schrijven verzonden hetzij aan de Rijksdienst voor Pensioenen of aan het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen, wat de voordelen betreft waarvan de Rijksdienst voor Pensioenen de uitbetaling verzekert, hetzij aan de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen wat de voordelen betreft waarvan zijzelf de uitbetaling verzekeren, hetzij aan de bevoegde verzekeringsinstelling, wat de renten betreft waarvan zij de uitbetaling verzekert.

Voor de toepassing van artikel 2248 van hetzelfde Wetboek, worden, naargelang van het geval, de kennisgeving van een eerste beslissing, van een nieuwe beslissing en de verbetering van een juridische of materiële vergissing in de uitvoering van een beslissing gelijkgesteld met de erkenning door de schuldenaar van het recht van hem tegen wie de verjaring loopt.

Art. 189. De Koning bepaalt de datum van inwerkingtreding van de artikelen 187 en 188.”

De datum van inwerkingtreding van deze bepalingen is nog niet verschenen op het ogenblik dat dit jaarverslag ter perse gaat.

Algemene aanbeveling 2000/1 Het invoeren van de wettelijke mogelijkheid om regularisatiebijdragen voor studieperiodes die vrijwillig betaald zijn en die uiteindelijk geen pensioenvoordeel opleveren, terug te betalen

Op de tweede schriftelijke vraag over deze materie gesteld in de Kamer van Volksvertegenwoordigers⁸ heeft de Minister van Sociale zaken en Pensioenen geantwoord:

“In antwoord op zijn vraag heb ik de eer het geachte lid te laten weten dat bij het onderzoek van de aanvragen om bijdragebetaling voor studieperiodes, de Rijksdienst voor Pensioenen op de aanvraag moet ingaan zodra de reglementaire voorwaarden vervuld zijn.

Zo kan het gebeuren dat bij de regularisatie, tijdvakken die aanvankelijk onder de toepassing vielen van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, nadien aanneembaar werden in de openbare sector, en bijgevolg geen pensioenvoordeel in het werknemersstelsel opleveren.

In antwoord op uw vraag nr. 76 van 12 juni 2001, had ik u al meegedeeld dat in de informatiebrochure “Vrijwillige bijdragen in de pensioenregeling voor werknemers”, die door de Rijksdienst voor Pensioenen bij het aanvraagformulier wordt gevoegd, de aandacht wordt gevestigd op het feit dat een verhoging van het pensioenbedrag, ten gevolge van regularisatie, niet kan worden gewaarborgd door onder meer de toepassing van de berekenings- en cumulatieregels.

Zo kan, bijvoorbeeld, het overlevingspensioen enkel tot een bepaald bedrag worden gecumuleerd met een rustpensioen, zodat een regularisatie soms geen vermeerdering van het totaal uitgekeerde pensioen teweegbrengt.

Uit de praktijk blijkt trouwens dat de regularisatie door de aanvragers als zeer duur wordt ervaren. De valorisatie van één studiejaar kost heden 1 066 euro (43 002 frank).

Slechts een klein aantal van de dossiers worden als gevolg hiervan effectief gerealiseerd.

Indien het rechtmatig is van de administratie te verwachten dat de informatie die zij verstrekt, de betrokkenen in staat moet stellen een correcte keuze te maken, dan moet het ook duidelijk zijn dat die informatie enkel rekening kan houden met de elementen die op dat ogenblik beschikbaar zijn. Aangezien deze beperking aan iedereen duidelijk werd meegedeeld, lijkt het mij niet wenselijk om nadien terugstortingen uit te voeren die voor moeilijke problemen kunnen zorgen, onder meer omwille van de belastingvermindering die de betrokkenen hebben kunnen genieten tijdens het jaar van de betaling van de bijdragen.”

⁸ Vraag nr. 95 van de heer Jan Eeman van 4 februari 2002 (N.), Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Kamer van Volksvertegenwoordigers, gewone zitting 2001-2002, p. 14204

Algemene aanbeveling 2000/2 In de pensioenregeling voor zelfstandigen het onderzoek van de rechten op overlevingspensioen na de ontbinding van een nieuw huwelijk niet langer afhankelijk maken van een nieuwe aanvraag

Algemene aanbeveling 2000/3 Het opleggen van een specifieke informatieplicht aan de verzekeringsmaatschappijen en de pensioenfondsen die instaan voor de pensioentoezegging van instellingen van openbaar nut.

Zie het Jaarverslag 2001 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 166

Algemene aanbeveling 2000/4 In het stelsel van de Overzeese sociale zekerheid en dat van de koloniale pensioenen ten laste van de Openbare Schatkist de gelijkstelling van de militaire diensten mogelijk maken.

Zie het Jaarverslag 2001 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 167

Algemene aanbeveling 2000/5 Het verduidelijken van het Handvest van de sociaal verzekerde: mogelijkheid of onmogelijkheid om termijnen inzake beslissing en betaling te compenseren.

Algemene aanbeveling 2000/6 Het wijzigen van de regeling in het decreet van 28 juni 1957 houdende statuut van de Koloniale verzekeringskas zodanig dat de rechten op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot niet langer afhangen van de inhoud van het vonnis of arrest van echtscheiding.

Op de tweede schriftelijke vraag⁹ in de Kamer van Volksvertegenwoordigers over deze materie heeft de Minister van Sociale zaken en Pensioenen geantwoord:

“In antwoord op zijn vraag heb ik de eer het geachte lid mee te delen dat het probleem van de uit de echt gescheiden echtgenoot van een gewezen koloniaal personeelslid werd opgenomen in een ruimere studie die eveneens betrekking heeft op andere discriminaties, zoals bijvoorbeeld het feit dat er in het huidige stelsel van de koloniale overlevingspensioenen geen recht bestaat ten gunste van de weduwnaar van een gewezen lid van het vrouwelijke geslacht van het beroepspersoneel van de kaders in Afrika.

De door de Administratie der Pensioenen ondernomen studie over een eventuele wijziging van het decreet van 28 juni 1957 houdende statuut van de Koloniale Verzekeringskas, is momenteel nog altijd niet afgerond omwille van het feit dat er nieuwe problemen zijn gerezen ten gevolge van de verscheidenheid van de werkhypothesen die in aanmerking dienen te worden

⁹ Vraag nr. 131 van de heer Daniel Bacquelaire van 15 oktober 2002, Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Kamer van Volksvertegenwoordigers, gewone zitting 2002-2003, p. 18368

genomen. Een van de hoofdproblemen bestaat erin dat elke overwogen oplossing ongunstige gevolgen kan hebben voor de andere rechthebbenden die in samenloop komen met de uit de echt gescheiden echtgenoot waarvoor in de toekomst een pensioenrecht zou geopend worden. In dit verband is het onontbeerlijk om voor alle betrokken personen aanvaardbare oplossingen te vinden.”

Algemene aanbeveling 2000/7 Het aanstellen van informatieambtenaren bij de pensioendiensten.

Algemene aanbeveling 1999/1 Aanpassing van de reglementering betreffende de betaling per overschrijving van de uitkeringen betaald door de Rijksdienst voor Pensioenen en de erop gebaseerde overeenkomsten.

Algemene aanbeveling 1999/2 Het doorzichtiger maken van de besluitvorming van de Raad voor uitbetaling van de voordelen en het bevoegd maken van de Arbeidsgerechten voor betwistingen in verband met de motivering van de beslissing van de Raad.

Zie het Jaarverslag 2000 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 177

Algemene aanbeveling 1999/3 Het wegwerken van een verschil in de toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan tussen de pensioenregeling voor werknemers en die voor zelfstandige.

Zie het Jaarverslag 2000 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 178 en het Jaarverslag 2001 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 170.

Algemene aanbeveling 1999/4 Ambtsbalve toekenning van de pensioenrechten bij het bereiken van de pensioenleeftijd.

Deze aanbeveling is inmiddels in twee fases geconcretiseerd in de pensioenregeling voor werknemers en voor zelfstandigen. De pensioenaanvraag bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd behoort tot het verleden. Enkel een vervroegd pensioen moet nog aangevraagd worden.

De eerste belangrijke stap in deze richting werd gezet met de koninklijke besluiten van 7 februari 2002 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers en het koninklijk besluit van 8 maart 2002 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

De mensen die een vervangingsinkomen genieten (werkloosheidsvergoeding, brugpensioen, arbeidsongeschiktheid- of invaliditeitsuitkering) en ten vroegste in december 2002 de wettelijke pensioenleeftijd bereiken, ontvangen hun pensioenbeslissing zonder daarvoor een aanvraag te moeten indienen (zie het Jaarverslag 2001 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 170).

De volgende stap werd gezet met het koninklijk besluit van 4 september 2002 betreffende het ambtshalve onderzoek van pensioenrechten in de pensioenstelsels voor werknemers en voor zelfstandigen.

Dit alles betekent dat de mensen die in België wonen en ten vroegste in december 2003 de wettelijke pensioenleeftijd bereiken hun pensioenbeslissing zullen ontvangen zonder daarvoor een aanvraag te moeten indienen, voor zover zij onderworpen zijn geweest aan de sociale zekerheidsregeling van de werknemers en/of de zelfstandigen.

In de regeling voor werknemers vult voormeld koninklijk besluit artikel 10 van het algemeen reglement dat handelt over het ambtshalve onderzoek aan met een § 3ter, 3quater en 3quinquies.

Deze paragrafen luiden:

“§ 3ter. Wordt eveneens ambtshalve onderzocht, het recht op rustpensioen van de persoon die zijn hoofdverblijfplaats in België heeft en ten vroegste op 1 december 2003 de pensioenleeftijd bereikt bedoeld in de artikelen 2, § 1, en 3 van het koninklijk besluit van 23 december 1996, op voorwaarde dat de beroepsbezigheid die in deze hoedanigheid werd uitgeoefend, zijn onderwerping aan de pensioenregeling voor werknemers tot gevolg had.

Aan de voorwaarde van hoofdverblijfplaats in België moet voldaan zijn de eerste dag van de vijftiende maand die voorafgaat aan de datum waarop de betrokkene de in het eerste lid bedoelde pensioenleeftijd bereikt.

De beslissing van de Rijksdienst gaat in op de eerste dag van de maand volgend op deze waarin de in het eerste lid bedoelde pensioenleeftijd bereikt wordt.

§ 3quater. Het ambtshalve onderzoek van het recht op rustpensioen in toepassing van § 3 heeft, in voorkomend geval, het ambtshalve onderzoek van het recht op overlevingspensioen tot gevolg wanneer de beroepsbezigheid behorend tot de pensioenregeling der werknemers in hoofde van de overleden echtgenoot vastgesteld wordt tijdens het onderzoek.

De beslissing van de Rijksdienst kan evenwel niet ingaan vóór de in § 3, tweede lid, bepaalde datum.

§ 3quinquies. Het ambtshalve onderzoek van het recht op rustpensioen in toepassing van § 3ter heeft, in voorkomend geval, het ambtshalve onderzoek van het recht op overlevingspensioen tot gevolg wanneer de beroepsbezigheid behorend tot de pensioenregeling der werknemers in hoofde van de overleden echtgenoot vastgesteld wordt tijdens het onderzoek.

De beslissing van de Rijksdienst kan evenwel niet ingaan vóór de in § 3ter, derde lid, bepaalde datum.”

In de regeling van de zelfstandigen worden door het koninklijk besluit van 4 september 2002 betreffende het ambtshalve onderzoek van pensioenrechten in de pensioenstelsels voor werknemers en voor zelfstandigen de artikelen 133quinquies, 133sexies en 133septies ingevoegd in het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 18 juli 1997.

Deze artikelen luiden als volgt:

“Art. 133quinquies Wanneer een persoon die zijn hoofdverblijfplaats in België heeft de pensioenleeftijd bedoeld in de artikelen 3, § 1, en 16, eerste lid van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 ten vroegste op 1 december 2003 bereikt, worden zijn rechten op een rustpensioen als zelfstandige ambtshalve onderzocht, op voorwaarde dat de beroepsbezigheid die in die hoedanigheid werd uitgeoefend, de verplichte of vrijwillige onderwerping krachtens de wetten die het pensioenstelsel der zelfstandigen geregeld hebben en krachtens het koninklijk besluit nr. 38 tot gevolg had.

Aan de voorwaarde van hoofdverblijfplaats in België moet voldaan zijn de eerste dag van de vijftiende maand die voorafgaat aan de datum waarop de betrokkene de in het eerste lid bedoelde pensioenleeftijd bereikt.

De beslissing van het Rijksinstituut gaat in op de eerste dag van de maand volgend op deze in de loop waarvan de in het eerste lid bedoelde leeftijd bereikt wordt.

Art. 133sexies. Het ambtshalve onderzoek van de rechten op een rustpensioen in toepassing van artikelen 133quater heeft een ambtshalve onderzoek tot gevolg van de rechten op een overlevingspensioen, van de rechten op een pensioen van uit de echt gescheiden echtgenoot of van de rechten in hoedanigheid van gescheiden echtgenoot wanneer in hoofde van de overleden echtgenoot, de ex-echtgenoot of de feitelijk of van tafel en bed gescheiden echtgenoot, naargelang van het geval, een beroepsbezigheid vallend onder de pensioenregeling voor zelfstandigen, vastgesteld wordt tijdens het onderzoek.

De beslissing van het Rijksinstituut gaat in:

1° wanneer het gaat om een overlevingspensioen, de eerste dag van de maand volgend op die van het overlijden van de laatste echtgenoot.

Het gaat niettemin in de eerste dag van de maand waarin de laatste echtgenoot is overleden indien deze, in de loop van de maand van zijn overlijden, geen aanspraak kon maken op de uitbetaling van een rustpensioen toegekend in een andere Belgische regeling dan die van de zelfstandigen, in een analoge buitenlandse regeling of in een regeling die op het personeel van een instelling van internationaal publiek recht van toepassing is;

2° wanneer het gaat om een pensioen van uit de echt gescheiden echtgenoot, de eerste dag van de maand volgend op deze in de loop waarvan de echtscheiding werd overgeschreven;

3° wanneer het gaat om de pensioenrechten in hoedanigheid van gescheiden echtgenoot, de eerste dag van de maand volgend op deze in de loop waarvan de scheiding van tafel en bed of de feitelijke scheiding zich voorgedaan heeft. De beslissing van het Rijksinstituut kan evenwel niet ingaan vóór de datum bedoeld in artikel 133quater.

Art. 133septies. Het ambtshalve onderzoek van de rechten op een rustpensioen in toepassing van artikel 133quinquies heeft een ambtshalve onderzoek tot gevolg van de rechten op een overlevingspensioen, van de rechten op een pensioen van uit de echt gescheiden echtgenoot of van de rechten in hoedanigheid van gescheiden echtgenoot wanneer in hoofde van de overleden echtgenoot, de ex-echtgenoot of de feitelijk of van tafel en bed gescheiden echtgenoot, naargelang van het geval, een beroepsbezigheid vallend onder de pensioenregeling voor zelfstandigen, vastgesteld wordt tijdens het onderzoek.

De beslissing van het Rijksinstituut gaat in:

1° wanneer het gaat om een overlevingspensioen, de eerste dag van de maand volgend op die van het overlijden van de laatste echtgenoot.

Het gaat niettemin in de eerste dag van de maand waarin de laatste echtgenoot is overleden indien deze, in de loop van de maand van zijn overlijden, geen aanspraak kon maken op de uitbetaling van een rustpensioen toegekend in een andere Belgische regeling dan die van de zelfstandigen, in een analoge buitenlandse regeling of in een regeling die op het personeel van een instelling van internationaal publiek recht van toepassing is;

2° wanneer het gaat om een pensioen van uit de echt gescheiden echtgenoot, de eerste dag van de maand volgend op deze in de loop waarvan de echtscheiding werd overgeschreven;

3° wanneer het gaat om de pensioenrechten in hoedanigheid van gescheiden echtgenoot, de eerste dag van de maand volgend op deze in de loop waarvan de scheiding van tafel en bed of de feitelijke scheiding zich voorgedaan heeft. De beslissing van het Rijksinstituut kan evenwel niet ingaan vóór de datum bedoeld in artikel 133quinquies, derde lid.”

De ambtenaren blijven tot nader order verplicht om een pensioenaanvraag in te dienen. Toch werden ook hier een aantal wettelijke maatregelen getroffen om een snellere en efficiëntere verwerking van de pensioendossiers mogelijk te maken (zie het Jaarverslag 2000 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 179).